

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า อาจารย์โสตทัศนศึกษา หรือ อาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมของสถาบันอุดมศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด และมีการปฏิบัติเพื่อหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด และศึกษารวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของวิธีการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอน จำแนกตามประเภทของสื่อการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์โสตทัศนศึกษา หรือ อาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการที่ผู้วิจัย 1) สํารวจรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2) จากจำนวนอาจารย์โสตทัศนศึกษา หรืออาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา เจ้าหน้าที่ฝึกอบรมของแต่ละสถาบัน ผู้วิจัยนำมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้สถาบันที่มีอาจารย์โสตทัศนศึกษาหรืออาจารย์เทคโนโลยีการศึกษาจำนวนเกินกว่า 10 คน ผู้วิจัยสุ่มมา 10 คน และหากสถาบันใดมีอาจารย์โสตทัศนศึกษาน้อยกว่า 10 คน ผู้วิจัยใช้ทั้งหมด สำหรับเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในสถาบัน ผู้วิจัยเลือกสุ่มแต่ละสถาบันให้ได้จำนวน 2 ใน 3 ของจำนวนประชากร หากสถาบันใดมีเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมน้อยกว่า 10 คน ผู้วิจัยใช้ทั้งหมดซึ่ง มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดง จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชื่อสถาบัน	อาจารย์		เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	13	10	15	10
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	13	10	35	26
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	11	10	15	10
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	13	10	15	10
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	0	0	15	10
6. มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาเขต	0	0	15	10
7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	14	10	15	10
8. มหาวิทยาลัยศิลปากร และวิทยาเขต	10	10	0	0
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์				
9.1 วิทยาเขตปัตตานี	8	8	5	5
9.2 วิทยาเขตหาดใหญ่	7	7	5	5
10. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ				
10.1 วิทยาเขตประสานมิตร	10	10	0	0
10.2 วิทยาเขตบางเขน	7	7	0	0
10.3 วิทยาเขตมหาสารคาม	6	6	0	0
10.4 วิทยาเขตบางแสน (ม.บูรพา)	6	6	0	0
10.5 วิทยาเขตนิพนธ์โลก (ม.นเรศวร)	6	6	0	0
10.6 วิทยาเขตสงขลา	6	6	0	0
11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	10	10	15	10
12. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	0	0	20	14

ชื่อสถาบัน	อาจารย์		เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
13. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร	0	0	0	0
14. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	10	10	10	10
15. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	0	0	10	10
16. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง	0	0	10	10
รวม	150	131	200	150

จากตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างประชากรจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ประกอบด้วย

1. อาจารย์โสตทัศนศึกษา หรืออาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 131 คน จากจำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 87.33
2. หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับงานฝึกอบรมอย่างน้อย 2 ปี รวมถึงบุคลากรที่มีเกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม แต่อาจมีชื่อตำแหน่งแตกต่างกัน เช่น นักวิชาการ เจ้าหน้าที่บุคคล นักเทคโนโลยีการศึกษา เป็นต้น จำนวน 150 คน จากจำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 75

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากร รวมทั้งสิ้น 281 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ ตรงตามเงื่อนไขที่กำหนด และสามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 212 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 75.44 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด มีรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดง จำนวน และร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง	แบบสอบถามที่ส่ง จำนวน (ฉบับ)	แบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน (ฉบับ)	ร้อยละ
อาจารย์	131	104	79.39
เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม	150	108	72.00
รวม	281	212	75.44

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถาม ให้กับอาจารย์โสตทัศนศึกษา หรืออาจารย์เทคโนโลยีการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 131 คน และเจ้าหน้าที่ฝึกอบรม จำนวน 135 คน โดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง และการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการวิจัย ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมและสื่อการสอน

1.2 สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยฝึกอบรม อาจารย์โสตทัศนศึกษา หรือ อาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา วิทยากรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม ทั้งในสถาบัน และนอกสถาบันการศึกษา เพื่อรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1.2.1 สภาพ บทบาท และการดำเนินงานของหน่วยงานในการจัดฝึกอบรมด้านสื่อการสอน ให้กับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

1.2.2 ขั้นตอน วิธีดำเนินการ และรูปแบบ ในการจัดฝึกอบรมด้านสื่อการสอนในสถาบันอุดมศึกษา ให้กับบุคลากรในสถาบัน

1.2.3 ขั้นตอน และวิธีดำเนินการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอน ในสถาบันอุดมศึกษา

1.2.4 ปัญหา และอุปสรรคในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอน ในสถาบันอุดมศึกษา

1.3 วิเคราะห์หลักการ ทฤษฎี แบบ (Model) ของ กระบวนการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม ของนักวิชาการต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างแบบที่เหมาะสมกับการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอนของสถาบันอุดมศึกษา

1.4 ร่างแบบสอบถามจากแบบที่สร้างขึ้น จากข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1.1 1.2 และ 1.3 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิดหรือเลือกคำตอบและเติมข้อความเนื้อหาในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอน ของสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการตระหนักถึงความสำคัญ และการปฏิบัติตามกระบวนการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีลักษณะเป็นลำดับขั้นการจัดค่า (RATING SCALES) 4 อันดับ และ 5 อันดับ ตามลำดับ

โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความสำคัญ และการปฏิบัติ โดยมีตัวเลือก 4 และ 5 ตัวเลือกตามลำดับ ดังต่อไปนี้
ความสำคัญ ได้แก่ สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และไม่สำคัญ

การปฏิบัติ ได้แก่ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ไม่ได้ปฏิบัติ และไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ

สำหรับข้อความของกิจกรรมการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสื่อการสอน ผู้วิจัยได้คัดเลือกข้อความได้จำนวน 36 ข้อ จากขั้นตอนขั้นตอนต่าง ๆ 8 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1) การพิจารณาปัจจัยที่บ่งชี้ว่าเกิดปัญหาเกี่ยวกับสื่อการสอน	1	ข้อ
2) การวางแผนเพื่อหาความจำเป็นในการฝึกอบรม	10	ข้อ
3) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถาบัน	7	ข้อ
4) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานที่บุคลากรปฏิบัติ	7	ข้อ
5) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร	3	ข้อ
6) การกำหนดหัวข้อที่จำเป็นต้องฝึกอบรม	3	ข้อ
7) การตัดสินใจ พิจารณาแก้ไขปัญหา	4	ข้อ
8) การสรุปผลการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม	1	ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของวิธีดำเนินการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ จำแนกตามประเภทสื่อการสอน มีลักษณะเป็นลำดับขั้นการจัดค่า 4 อันดับ

โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับความเหมาะสม โดยมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก คือ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และ ไม่เหมาะสม

1.5 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแบบสอบถามที่ร่างไว้ เพื่อความถูกต้องของขั้นตอนของกระบวนการหาความจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

1.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม 6 ท่าน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา และขั้นตอนในการหาความจำเป็นในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ด้านสื่อการสอน และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา 1 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของสำนวนภาษา เพื่อหาข้อบกพร่องต่าง ๆ

1.7 แก้ไขแบบสอบถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.7.1 เพิ่มคำนิยามศัพท์ คือคำว่า กลุ่มเป้าหมาย ทัศนคติ ทักษะ การปฏิบัติ และความสำคัญ

1.7.2 แก้ไขคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1.7.3 เพิ่มส่วนที่แสดงความคิดเห็นในตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3

1.7.4 แก้ไขสำนวนภาษาในข้อคำถามบางข้อ แล้วนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง และนำมาปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้

1.8 ทดลองใช้แบบสอบถามกับตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นอาจารย์ โสภิตศึกษา หรืออาจารย์เทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 ท่าน และเจ้าหน้าที่ ฝึกอบรมของสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 5 ท่าน และสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อ ดูความเข้าใจในข้อความด้านสำนวนภาษา คำศัพท์ที่ใช้ ความเหมาะสมของแบบสอบถาม รวมทั้งความสมบูรณ์ของคำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

1.9 นำมาปรับปรุง และขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1.10 นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม จะนำมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ความสำคัญในแต่ละระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

สำคัญมาก	4	คะแนน
สำคัญปานกลาง	3	คะแนน
สำคัญน้อย	2	คะแนน
ไม่สำคัญ	1	คะแนน

เกณฑ์ในการตัดสินความสำคัญด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิต ดังต่อไปนี้

3.50 - 4.00	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก
2.50 - 3.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญน้อย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่ไม่มีมีความสำคัญ

การปฏิบัติในแต่ละระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

ปฏิบัติทุกครั้ง	5	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4	คะแนน
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	3	คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	2	คะแนน
ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ	1	คะแนน

เกณฑ์ในการตัดสินความสำคัญด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิต ดังต่อไปนี้

4.50 - 5.00	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติทุกครั้ง
3.50 - 4.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง
2.50 - 3.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่ไม่มีการปฏิบัติ
1.00 - 1.49	หมายความว่า	เป็นกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติ

ตอนที่ 3 การสำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

ความเหมาะสมในแต่ละระดับ มีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

เหมาะสมมาก	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	2	คะแนน
ไม่เหมาะสม	1	คะแนน

เกณฑ์ในการตัดสินความสำคัญด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต ดังต่อไปนี้

3.50 - 4.00	หมายความว่า	เป็นวิธีการที่เหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	หมายความว่า	เป็นวิธีการที่เหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายความว่า	เป็นวิธีการที่เหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	หมายความว่า	เป็นวิธีการที่ไม่มีความเหมาะสม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย